

Ngày soạn:

Ngày dạy:

Tiết:

ĐỌC VĂN BẢN “BÔNG CHANH ĐỎ”

Đỗ Chu

I. Mục tiêu

1. Kiến thức

- HS xác định được đề tài và người kể chuyện ngôi thứ nhất.
- Nhận biết được các chi tiết miêu tả hai nhân vật: Hiền và Hoài (cử chỉ, hành động, lời nói, cảm xúc và suy nghĩ).
- HS tìm và phân tích chi tiết tiêu biểu để khái quát tính cách nhân vật và cảm nhận về chủ đề của truyện.
- HS biết kết nối văn bản với trải nghiệm cá nhân.

2. Năng lực

- Giao tiếp và hợp tác trong làm việc nhóm và trình bày sản phẩm nhóm.
- Phát triển khả năng tự chủ, tự học qua việc xem video bài giảng, đọc tài liệu và hoàn thiện phiếu học tập của giáo viên giao cho trước khi tới lớp.
- Giải quyết vấn đề và tư duy sáng tạo trong thực hành tiếng Việt.

3. Phẩm chất

- Yêu quý tuổi thơ và trân trọng giá trị của cuộc sống.
- Tôn trọng sự sống, tự do muôn loài

II. Thiết bị dạy học và học liệu:

- Giáo viên:

- + KHBD, SGK, SGV, bảng thông minh.
- + Bảng phân công nhiệm vụ cho học sinh hoạt động trên lớp.
- + Bảng phân công cho học sinh hoạt động ở nhà.
- Học sinh: SGK, soạn bài theo nội dung hướng dẫn học bài, vở ghi,...

III. Tiến trình dạy học:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
<p>Hoạt động 1: Khởi động</p> <ul style="list-style-type: none"> - GV tổ chức cho học sinh xem video về việc nuôi giữ các loài động vật hoang dã. - GV hỏi: <i>Chúng ta có nên nuôi giữ trái phép động vật hoang dã hay không?</i> - HS trình bày suy nghĩ cá nhân. - Kết nối vào nội dung đọc – hiểu văn bản: <i>Chúng ta không nên nuôi nhốt các loài động vật hoang dã vì không phải giống loài động vật nào cũng phù hợp với môi trường của con người hay những hộ gia đình xung quanh sẽ làm ảnh hưởng tới sức khỏe, bản năng và thần kinh của động vật. Vậy nên tùy giống loài và được nhà nước không cấm hay thuộc vào loài động vật quý hiếm chúng ta có thể nuôi nhưng tạo môi trường thoải mái, không nên bạo hành hay hành hạ chúng. Bài học hôm nay, chúng ta sẽ cùng đi tìm hiểu về một loài chim hoang dã và cùng xem rằng chúng ta có nên nuôi giữ chúng không nhé!</i> <p>Hoạt động 2: Hình thành kiến thức</p> <p>1.1. Giới thiệu tri thức ngữ văn</p> <p>Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nhiệm vụ 1: HS nhắc lại các yếu tố đặc trưng của truyện đã được học. - Nhiệm vụ 2: Thực hiện hoạt động Think-pair-share. + THINK: HS suy nghĩ trong 2 phút, dựa vào phần tìm hiểu ở nhà để hoàn thành <i>Phiếu học tập số 1</i> (Tìm hiểu tri thức thể loại truyện) + PAIR: Sau đó, HS trao đổi với bạn bên cạnh kết quả bài làm của mình. + SHARE: Một vài HS chia sẻ kết quả cuối cùng sau khi đã thảo luận với bạn. <p>Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nhiệm vụ 1: HS suy nghĩ cá nhân. - Nhiệm vụ 2: HS thực hiện nhiệm vụ trong 2 phút. <p>Bước 3: Báo cáo kết quả</p>	<p>I. Giới thiệu tri thức ngữ văn</p> <p>Bên cạnh <i>cốt truyện, nhân vật, người kể chuyện, lời kể</i>, thể loại truyện còn có những yếu tố quan trọng như:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Nhân vật chính: Là nhân vật quan trọng nhất của truyện, có những hành động, quyết định dẫn đến cốt truyện và diễn tiến các sự kiện trong truyện, thể hiện rõ nhất tư tưởng, chủ đề truyện. + Chi tiết tiêu biểu: Là những chi tiết chọn lọc có giá trị biểu đạt và thẩm mỹ vượt trội trong truyện + Tư tưởng của tác phẩm văn học: Là sự nhận thức, lý giải và thái độ của tác giả với toàn bộ nội dung tác phẩm cũng như vấn đề

- Nhiệm vụ 1: HS trả lời ngay sau khi GV phát vấn.

- Nhiệm vụ 2: Sau khi thảo luận, 02 đến 03 HS báo cáo kết quả.

Bước 4: Đánh giá kết quả, đưa ra kết luận

- HS khác nhận xét

- GV nhận xét, kết luận.

- GV cung cấp thêm thông tin về:

+ Nhân vật chính

+ Chi tiết tiêu biểu

+ Tư tưởng của truyện

1.2. Đọc văn bản

a. Đọc - hiểu chú thích

- HS đọc và tóm tắt văn bản trước khi đến lớp.

- Trên lớp, GV đọc mẫu một đoạn, HS đọc thành tiếng một số đoạn tiêu biểu.

- HS sử dụng chiến thuật *theo dõi, ghi chú, dự đoán*, đánh dấu chi tiết thể hiện lời nói thái độ cử chỉ dự đoán tính cách nhân vật.

- HS thực hiện nhiệm vụ theo sự phân công của GV.

- Với mỗi đoạn có thể theo dõi, tưởng tượng, hình dung, HS dừng lại trả lời câu hỏi (nếu có).

- HS khác nhận xét về cách đọc của bạn dựa vào bảng kiểm (Phần phụ lục)

- GV nhận xét, đánh giá cách đọc

b. Tác giả, tác phẩm

- HS đọc thầm phần thông tin về tác giả trong SGK, sau đó trình bày khái quát những thông tin em ghi nhớ được về tác giả, tác phẩm.

- HS thực hiện nhiệm vụ.

- Một vài HS chia sẻ kết quả của mình.

- HS nhận xét chéo, GV nhận xét, kết luận.

cuộc sống mà con người đặt ra trong tác phẩm

II. Đọc

1. Đọc - hiểu chú thích

2. Tác giả, tác phẩm

a. Tác giả

+ Tên thật là Chu Bá Bình

+ Sinh năm 1944 tại Bắc Giang.

+ Các tác phẩm của ông rất giàu chất thơ

+ Tác phẩm tiêu biểu: Hương cỏ mật (1963), Phù sa (1966), Gió qua thung lũng (1971)...

b. Tác phẩm

+ Xuất xứ: Văn bản trên được trích từ phần 1, 2, 3 trong tập truyện cùng tên của

H: Em hãy tóm tắt văn bản “Bồng chanh đỏ”?

- Hs tự tóm tắt.

tác giả Đỗ Chu.

+ Thể loại: truyện ngắn.

* **Tóm tắt văn bản:**

Truyện Bồng chanh đỏ của nhà văn Đỗ Chu kể về những kỉ niệm thời thơ ấu của anh em Hiền và Hoàn cùng đôi chim Bồng chanh đỏ. Bắt đầu bằng bức thư Hiền gửi Hoàn khi đi đóng quân ở dãy Trường Sơn và sau đó là những hồi tưởng của cả hai anh em về đôi bồng chanh đỏ mà mình gặp khi còn nhỏ. Hiền là một người mê chim và có kiến thức rất sâu rộng về các loài chim nên có sở thích tìm và bắt nuôi những chú chim lạ, sở thích này của Hiền đã ảnh hưởng tới em trai là Hoàn nên Hoàn cũng thường đi theo anh để ngắm và bắt chim. Một ngày nọ, hai anh em tìm thấy một đôi chim bồng chanh đỏ sống ở đầm sen ở làng. Vì quá yêu thích nên ngày nào hai anh em cũng ra ngắm chúng và xuýt xoa muốn được nuôi chúng, đặc biệt là Hiền. Không thể chờ đợi lâu, một buổi khi trời chập tối sau khi ăn cơm xong Hiền đã rủ em trai ra đầm để bắt đôi bồng chanh đỏ đó. Hai anh em thay nhau thò tay vào trong tổ để bắt chim, khó khăn lắm Hiền mới bắt được một chú, nhưng khi Hoàn đang sung sướng vì bắt được bồng chanh đỏ thì Hiền lại giằng lại con chim vừa bắt và để lại vào tổ, điều này khiến Hoàn không can tâm. Nhưng cuối cùng Hoàn cũng đã hiểu vì sao anh mình lại làm thế, bởi vì tổ của chúng còn có đàn con nhỏ. Nhưng cho đến mãi về sau hai anh em vẫn vô cùng yêu thích đôi bồng chanh đỏ đó và mong muốn nó sẽ sống ở đầm sen của làng mình mãi. Trước khi đi nhập ngũ, Hiền còn trả tự do cho tất cả những chú chim mình nuôi. Có lẽ khi trưởng thành, cậu nhận ra khi yêu thích một cái gì đó phải cho nó có được cuộc sống hạnh phúc đúng nghĩa, chứ không phải là chiếm hữu.

1.3. Khám phá văn bản

1.3.1. Bối cảnh truyện, cốt truyện

- GV sử dụng KT khăn phủ bàn để tìm hiểu về câu chuyện.

* GV gợi ý bằng cách chiếu lời của Mon lên màn hình.

- Theo em, có mấy sự kiện trong câu chuyện?

Tháo gỡ: (GV gợi ý HS bằng cách hướng dẫn các em đọc đoạn văn: “*Anh Hiền xuyết xoa... làm dáng*”).

- HS quan sát những chi tiết trong SGK

- Yêu cầu HS trình bày.

- Hướng dẫn HS trình bày (nếu cần).

- Đại diện một nhóm trình bày sản phẩm.

- HS còn lại theo dõi, quan sát, nhận xét, bổ sung cho nhóm bạn (nếu cần).

- Nhận xét câu trả lời của HS

1.3.2. Ngôi kể, lời kể

H: *Truyện kể theo ngôi thứ mấy? Dựa vào đâu mà em biết?*

GV có thể giảng thêm về ý nghĩa của việc nhận diện lời người kể, lời nhân vật:

(Đây là chìa khóa giúp người đọc hiểu được tác phẩm). Đồng thời kết nối với phần Tiếng Việt, nhắc lại công dụng dấu gạch ngang: đánh dấu lời nói trực tiếp của nhân vật hoặc đánh dấu bộ phận chú thích, giải thích trong câu.

1.3.3. Nhân vật Hoài

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Lớp học chia thành 2 nhóm, thực hiện 2 nhiệm vụ trước khi đến lớp.

- **Nhiệm vụ 1** – Nhóm 1: Tìm hiểu nhân vật Hoài.

- **Nhiệm vụ 2** – Nhóm 2: So sánh hai nhân vật Hoài và Hiền

III. Khám phá văn bản

1. Bối cảnh truyện, cốt truyện

Sự việc 1: Khi vợ chồng bông chanh đỏ mới đến ở đầm nước.

Sự việc 2: Khi Hoài đi bắt chim với anh Hiền trong đêm.

Sự việc 3: Khi Hoài ra đầm nước một mình sau sự kiện anh Hiền trả chim bông chanh về chỗ cũ.

2. Ngôi kể, lời kể

- Ngôi thứ nhất (Người kể chuyện xuất hiện, kể lại câu chuyện của chính mình.)

- Dấu hiệu nhận biết:

+ *Nội dung:*

++ Người kể gọi nhân vật bằng chính tên của họ, dẫn dắt các sự việc, miêu tả các hành động, cử chỉ, lời nói của nhân vật.

++ Truyền đạt lời nói của nhân vật (kể, hỏi, cảm thán, yêu cầu...)

+ *Hình thức:*

++ Thường là câu trần thuật, kết thúc câu bằng dấu chấm.

++ Nhân vật xưng “tôi”.

++ Lời nhân vật: Thường đứng sau dấu gạch ngang đầu dòng.

3. Nhân vật Hoài